

О. А. Чаплик, С. Р. Масон, Л. М. Коваль

Національний лісотехнічний університет України, м. Львів, Україна

ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ ЗВ'ЯЗКУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ВИСЛОВЛЮВАНЬ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ СТУДЕНТАМИ ЛІСОТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Розглянуто проблему правильного використання лексичних засобів, які послугують для зв'язку окремих частин наукового дискурсу. Висвітлено найпоширеніші конектори та їх функції у тексті. Конектори – це слова, які використовуються для зв'язку слів, фраз або речень. Конектори є засобами, за допомогою яких передаються часові, логічні, причинні та інші зв'язки між реченнями. Подано класифікацію різних конекторів і показано частоту та варіанти їх використання. Конектори відрізняються від інших частин речення, оскільки вони не мають граматичного або семантичного зв'язку з ними. Конектори привертають увагу до таких стилістичних деталей, як емоційна оцінка, сумнів, заперечення, підтвердження, припущення фактів, повідомлених у реченні. Основними функціями конекторів є: вказування на послідовність висловлювань (first(ly), to begin with, in the first place, second(ly), finally, to conclude); уточнення думки (that is, more precisely, in other words, moreover, in addition, also, besides, for example, for instance); вираження різних відтінків упевненості (certainly, of course, surely, no doubt, really); вираження різних ступенів ймовірності, сумніву (maybe, perhaps, possibly, probably); вираження різних відтінків бажаності (happily, fortunately, unfortunately); спрямування на авторство ідеї або твердження, виражених у реченні (they say, as reported, in my view, to my mind, I think, as far as I know, I mean to say, one can understand that); вказування на результати та висновки з висловлювання (thus, hence, in this way, therefore, consequently); вказування на протиставлення висловлювань (however, on the other hand, whereas, on the one hand). Написання наукової статті англійською мовою належним чином є досить складним завданням для студента. Тому завдання викладача – надати вказівки, які студенти зможуть використати для вдосконалення ділового стилю під час написання наукових статей, доповідей та у спілкуванні з англомовними спеціалістами з цього фаху.

Ключові слова: словосполучення; вставні слова; конектори; семантичні групи; стилістичні функції; тематичні групи.

Вступ. Розширення міжнародних зв'язків вищих навчальних закладів, обмін студентами та аспірантами, організація міжнародних студентських конференцій, семінарів, круглих столів зумовлює потребу виголошення наукових доповідей, повідомлень, рефератів, тез тощо. Особливу трудність відчувають при цьому студенти технічних спеціальностей, для яких іноземна мова не є основним предметом і знання з якої бажають бути кращими. У цій ситуації студентам можуть знадобитися типові конектори для наукового технічного тексту, які надають у розпорядження студента засоби логічного зв'язку для висловлювання.

Виклад основного матеріалу. Як відомо, конектори – це слова, словосполучення або цілі речення, які дають змогу забезпечити зв'язок окремих висловлювань (абзаців) теми, правильно розпочати наукову доповідь (повідомлення), зробити певні висновки на основі виголошеного повідомлення.

Смислова роль конекторів у тексті полягає у тому, що вони співвідносять експліцитні пропозиції та виконують функцію маркерів способу сприйняття інформації (Volkova, 2010).

Конектори відрізняються від інших складників речення тим, що не мають з ними не тільки граматичного зв'язку, але і семантичного. Як правило, вони вносять у

висловлювання те чи інше стилістичне забарвлення, бо підкреслюють зміст речення, оцінюють висловлену в ньому думку, дають побічні зауваження тощо. Конектори привертають увагу до таких стилістичних деталей, як оцінка висловленого в реченні, заперечення, підтвердження або заперечення його, різноманітні припущення, сумніви або здогадки. Вони можуть доповнювати або поширювати характеристику висловлювання, надавати йому іронічного, ліричного та інших відтінків, яскраво виражати почуття. Конектори слугують показником усно-розмовного стилю, за їх допомогою вдало оформляють звернення до слухачів при розповідях та інші посилення і зауваження. У стилях нехудожніх конектори також виконують певні стилістичні функції, а саме: побіжного зауваження, підтвердження висловленого, заперечення, припущення, сумніву, оцінки тощо. На відміну від цієї категорії у художньому стилі, вони здебільшого позбавлені емоційного забарвлення, хоча, безперечно, містять у собі елементи експресії тощо (Barkhudarov, 1975; Komissarov, 1990).

Конектори у плані внутрішньо-синтаксичної структури речення виконують дві основні функції: модальну (зокрема у вираженні гіпотетичної і перевірної модальності) й суб'єктивно-оцінну (ставлення мовця до змісту повідомлюваної думки). Граматичне вираження цих

Цитування за ДСТУ: Чаплик О. А., Масон С. Р., Коваль Л. М. Лексичні засоби зв'язку науково-технічних висловлювань та їх використання студентами лісотехнічного профілю. Науковий вісник НЛТУ України. 2017. Вип. 27(4). С. 189–191.

Citation APA: Chaplyk, O. A., Mason, S. R., & Koval, L. M. (2017). Lexical Devices Used to State the Relationship Between Units of Scientific Discourse and Their Use by the Students of Forestry Sciences. Scientific Bulletin of UNFU, 27(4), 189–191. <https://doi.org/10.15421/40270440>

змістових функцій, що знаходять прояв насамперед в інтонації і засобах порядку слів, є характеристикою вставних одиниць як частин речення (Volkova, 2010; Shveitser, 1973).

У площині модальних значень виділяють насамперед вставні слова, словосполучення, речення із значенням гіпотетичної модальності (можливо, напевно, мабуть, певно, ймовірно, очевидно, як видно, як здається і т.ін.). Конектори можуть мати значення констатуючої модальності (звісно, звичайно, зрозуміло, безумовно, безперечно, як відомо, без сумніву, само собою зрозуміло, правду кажучи тощо). Окрема група конекторів вживається із значенням переповідної модальності (кажуть, як кажуть, як говорять, на його думку і т.ін.). Конектори із значенням гіпотетичної та констатуючої модальності можуть вживатися у плані суб'єктивної оцінки з погляду мовця (по-моєму, на мій погляд, на мою думку, смію запевнити та ін.).

У площині суб'єктивно-оцінних значень конектори теж об'єднуються у кілька тематичних груп. Вони можуть застосовуватися для вираження емоційної оцінки повідомлюваного в реченні факту (на жаль, на превеликий жаль, на радість, на диво, чого доброго та ін.). Частина з них вживається для активізації бесіди як інтимізуючо-контактуючі засоби (знайте, бачте, скажімо, припустімо, погодьтесь, майте на увазі, уявіть собі, даруйте, даруйте на слові, між нами кажучи, відверто кажучи і та ін.). Окрема група конекторів застосовується для передачі логічної впорядкованості мовлення, виділеної основної інформації підкресленості висновку, результату. Ця група трапляється і в художньому мовленні, і в наукових описах, де тенденція до логічної впорядкованості думок спричинена функціональними настановами наукового стилю мови. Такими є слова і словосполучення: однак, наприклад, приміром, до речі, окрім цього, головне, нарешті, взагалі, зрештою, виходить, виявляється, навпаки, зокрема, по-перше, по-дру-

ге, одним словом, отже, таким чином, кінець кінцем, з одного погляду, з одного боку, у всякому разі та ін.

Розподіл вставних слів, словосполучень і речень у виділених семантичних групах нерівномірний. Вставні слова більшою мірою поширені в групах із значенням гіпотетичної модальності й значенням логічної організації вислову. Вставні словосполучення рівномірно поширені у всіх групах; вставні речення більшою мірою функціонують у значенні вірогідності факту і в значенні переповідної модальності (Volkova, 2010; Komissarov, 1990; Shveitser, 1973). Вставні слова можуть вживатися на початку, всередині і наприкінці висловлювання. Однак переважно вставні слова вживаються на початку і всередині речення, меншою мірою – в кінці.

За функцією конектори для науково-технічного тексту можуть вказувати на порядок послідовності висловлювання (початок, продовження, закінчення), уточнення думки виступу (пояснення, додаткова інформація, посилання на приклади), результати та висновки з висловлювання (результат, наслідок, резюме), а також на протиставлення висловлювань (образи висловлювання вірні, висловлювання взаємозамінні тощо). Приклади типових конекторів для англомовного науково-технічного тексту, які можуть знайти використання в царині лісового господарства, лісозаготівлі та технології деревообробки, наведено в таблиці.

Висновки. Використання у начальному процесі зазначених конекторів сприяє поліпшенню мовної підготовки майбутніх фахівців, логічності викладу матеріалу і готує студента немовного вищого навчального закладу до виголошення англійською мовою повної або часткової доповіді під час захисту дипломного проекту, на щорічних студентських науково-технічних конференціях тощо, тобто сприяє підготовці та виголошенню доповідей на міжнародних студентських конференціях та семінарах, розширенню діапазону навиків спілкування як студентів, так і спеціалістів.

Табл. Приклади типових конекторів для англомовного науково-технічного тексту

Функція конектора	Типові англійські конектори
Вказування на послідовність висловлювання	first(ly), to begin with, in the first place, second (ly), then, in the second place, finally, lastly, to conclude
Уточнення думки	that is, more precisely, in other words, moreover, in addition, similarly, also, besides, for example, for instance, shortly speaking, generally speaking, in a word
Вираження різних відтінків упевненості	certainly, of course, surely, no doubt, assuredly, indeed, undoubtedly, really
Вираження різних ступенів ймовірності, сумніву	maybe, perhaps, possibly, probably
Вираження різних відтінків бажаності	happily, fortunately, unfortunately
Спрямування на авторство ідеї або твердження, виражених у реченні	they say, as reported, in my view, to my mind, I think, as far as I know, as far as I remember, I want to stress the point that, I mean to say, from my point of view, it is not an exaggeration to say, it's quite natural that, I consider, I am particularly interested in, attention should be focussed on, one can understand that, what is necessary is, I would say that, it is believed that, I admit that
Вказування на результати та висновки з висловлювання	thus, hence, in this way, for this reason, therefore, consequently
Вказування на протиставлення висловлювань	however, on the other hand, conversely, rather, whereas, alternatively, on the one hand

Перелік використаних джерел

- Barkhudarov, L. S. (1975). *Yazyk i perevod* [Language and Translation]. Moscow: MO, 240 p. [in Russian].
 Komissarov, V. N. (1990). *Teoriya perevoda (lingvisticheskie aspekty)* [Translation Theory (Linguistic Aspects)]: ucheb. dlya in-tov i fak. inostr. yaz. Moscow: Vyssh. shk., 253 p. [in Russian].

- Shveitser, A. D. (1973). *Perevod i lingvistika* [Translation and Linguistics]. Moscow: Voenizdat, 280 p. [in Russian].
 Volkova, L. M. (2010). Sluzhbovi slova v movi ta movlenni. *Visnyk Kyivskogo nacionalnogo lingvistychnogo universytetu. Seriya Filologiya*, 13(02), 33–41. [in Ukrainian].

ЛЕКСИЧЕСКИЕ СРЕДСТВА СВЯЗИ НАУЧНО-ТЕХНИЧЕСКИХ ВЫСКАЗЫВАНИЙ И ИХ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ СТУДЕНТАМИ ЛЕСОТЕХНИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ

Рассмотрены тематические группы коннекторов в плоскости субъективно-оценочных значений. Также представлено распределение вводных слов, словосочетаний и предложений в выделенных семантических группах. Приведены примеры типичных коннекторов для англоязычного научно-технического текста. Констатируется, что активное использование в учебном процессе указанных коннекторов способствует улучшению языковой подготовки будущих специалистов и расширению диапазона навыков общения на иностранном языке с представителями данной специальности. Основными функциями коннекторов являются: указание на последовательность высказываний, уточнения мнения, выражения различных оттенков уверенности, выражения различных степеней вероятности, сомнения, выражения различных оттенков желательности, направления на авторство идеи или утверждения, выраженных в предложении, указания на результаты и выводы из выражения, указания на противопоставление высказываний. Написание научной статьи на английском языке должным образом является достаточно сложной задачей для студента. Поэтому задача преподавателя – предоставить указания, которые студенты смогут использовать для совершенствования делового стиля при написании научных статей, докладов и в общении с англоязычными специалистами по этой специальности.

Ключевые слова: словосочетания; вводные слова; коннекторы (слова-связки); семантические группы; стилистические функции; тематические группы.

O. A. Chaplyk, S. R. Mason, L. M. Koval

Ukrainian National Forestry University, Lviv, Ukraine

LEXICAL DEVICES USED TO STATE THE RELATIONSHIP BETWEEN UNITS OF SCIENTIFIC DISCOURSE AND THEIR USE BY THE STUDENTS OF FORESTRY SCIENCES

This article is devoted to the problem of the proper use of lexical devices which state the relationship between units of scientific discourse. The aim of the article is to highlight the most frequent connectors and their functions in the text. Connectors are words that are used to join words, phrases or sentences. Connectors are devices by which temporal, logical, causal and many other types of relationships between sentences or clauses are signalled. The article provides classification of different connectors and shows frequency and variations of their use. Connectors differ from other parts of a sentence, because there is no grammatical or semantic relationship with them. Connectors draw attention to such stylistic details as emotional appraisal, assurance, confirmation, doubts, various assumptions, and suppositions of the facts reported in the sentence. The main functions of the connectors are as follows: to point out consistency of the expressed ideas (first (ly), to begin with, in the first place, second (ly), then, in the second place, finally, lastly, to conclude); to specify an idea (that is, more precisely, in other words, moreover, in addition, similarly, also, besides, for example, for instance, shortly speaking.); to express various shades of sureness (certainly, of course, surely, really, indeed, undoubtedly); to express different degrees of probability (maybe, perhaps, possibly, probably); to express various shades of desirability (happily, fortunately, unfortunately); to direct to the authorship of an idea or statement expressed in the sentence (they say, as reported, in my view, to my mind, as far as I know, I want to stress the point that, it is believed that); to point out the results or conclusions from the text (thus, hence, for this reason, therefore, consequently); to point out the opposition (however, on the other hand, rather, whereas, alternatively). The results of the study show that to write a scientific article in English in the proper way is a rather difficult task for a student. That is why the teacher's task is to give some guidelines that students can follow to improve their formal style in writing scientific articles, reports and communicating with English-speaking experts on their speciality.

Keywords: word combinations; parenthetical words; connectors; semantic groups; stylistic functions; thematic groups.

Інформація про авторів:

Чаплик Ольга Андріївна, ст. викладач, Національний лісотехнічний університет України, м. Львів, Україна.

Email: chaplyk@nltu.edu.ua

Мэсон Світлана Романівна, ст. викладач, Національний лісотехнічний університет України, м. Львів, Україна.

Email: mason@nltu.edu.ua

Коваль Лариса Миколаївна, ст. викладач, Національний лісотехнічний університет України, м. Львів, Україна.

Email: larissak751@gmail.com